

Όνομα:

ΓΛΩΣΣΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

“Τα ζώα που ζουν κοντά μας”

...../...../.....

ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Το δελφίνι

Θα μπορούσε να το πει κανείς «άλογο της θάλασσας», γιατί και γρήγορο σαν άλογο είναι και στην ανάσα το άλογο θυμίζει· φρρ! κάνει δυνατά κάθε φορά που βγαίνει επάνω και σαν άλογο προσφέρεται... για ιππασία.

Θυμηθείτε τον θρύλο του Αρίωνα. Δελφίνι ίππευσε ο αρχαίος αυτός μουσικός και δραπέτευσε από το καράβι των ληστών και σώθηκε στο Ταίναρο. Μα κι ο «θεός της θάλασσας» παρουσιάζεται πάντα καβάλα σ' ένα δελφίνι, όπως λέει ο θρύλος. Ακόμα και ο Πλίνιος διηγείται την ιστορία ενός παιδιού, που πηγαινοερχόταν στο σχολείο καβάλα σε δελφίνι. Μια ιστορία συγκινητική. Δελφίνι και παιδί έπιασαν, λέει, φιλία στην ακτή. Το παιδί έριχνε ψωμί στο δελφίνι. Και το δελφίνι έπαιρνε το παιδί στην πλάτη του και το περνούσε αντίπερα, στην άλλη ακτή, όπου βρισκόταν το σχολείο. Κατόπιν πήγαινε και το ξαναέφερνε πίσω. Το παιδί μια μέρα αρρώστησε και πέθανε. Και το δελφίνι για καιρό εμφανιζόταν στην ίδια θέση, στην ίδια αποβάθρα, και περίμενε τον μικρούλη καβαλάρη. Καιρό κράτησε αυτή η δουλειά, ωστόσο πέθανε και το δελφίνι από μελαγχολία. Αυτή είναι η ιστορία.

Και για μεν την καβάλα και το τέλος αυτού του παιδιού και εκείνου του δελφινιού συμφωνούμε. Γενικά, όμως, το δελφίνι κάθε άλλο παρά μελαγχολικό είναι. Γιατί το δελφίνι δεν είναι πλασμένο για λύπη. Είναι ένα πλάσμα ζωηρό, χαρούμενο, που του αρέσουν τα παιχνίδια, ο χορός, η μουσική, η εύθυμη ζωή. Το είδατε να κολυμπά, να πηδά, να παίζει γύρω από τα καράβια; Χάσατε! Καθώς συναντά το πλεούμενο στο πέλαγος, τρέχει κοντά κι αρχίζει τα παιχνίδια. Χαριτωμένο θέαμα! Καράβι και δελφίνι πηγαίνουν πλάγι πλάγι, σχίζουν και τα δυο τη θάλασσα, σαν να παραβγαίνουν στο τρέξιμο. Ευθεία τραβάει το καράβι. Καμπύλες γράφει το δελφίνι. Προχωρεί με ελιγμούς, ανεβοκατεβαίνει, στρίβει δεξιά, στρίβει αριστερά, σε προσπερνά, σε περιμένει, φεύγει, ξανάρχεται. Κι όλο κοντά σου είναι. Αν έχεις μάλιστα μαζί σου βιολί ή φουσαρόνικα και του παίξεις κανένα καλό κομμάτι μουσικής, δεν ξεκολλά από τη γειτονιά σου. Και δεν είναι ένα· είναι πολλά. Μια θάλασσα από ράχες μαυροπράσινες κι από ρύγχη μυτερά. Τρέχουν, καλπάζουν, χαίρονται τη θάλασσα. Πλάσματα ξέγνοιαστα κι ελεύθερα, σαν άγρια άλογα στον κάμπο, άτια του Ποσειδώνα, που τρέχουν μέσα στα κύματα, όμοια με τα κύματα κι αυτά.

Οι περισσότεροι θαλασσινοί τα καμαρώνουν. Περνούν την ώρα τους μαζί τους. Τους αρέσει πολύ αυτό το παιχνιδιάρικο θαλασσινό θηρίο, που δεν πειράζει τον άνθρωπο ποτέ, που κολυμπά σαν γοργόνα, που ξετρελαίνεται για τη μουσική.

Μα οι ψαράδες για το δελφίνι έχουν γνώμη διαφορετική, εντελώς αντίθετη. Γι' αυτούς είναι φαγάς διάσημος, ένας επικίνδυνος ανταγωνιστής, που επιβουλεύεται σε μεγάλο βαθμό τα συμφέροντά τους. Μην τους μιλάτε για μουσική, για ποίηση, για θαλασσινές ιπποδρομίες. Μετρήστε καλύτερα τα ψάρια, που τους κλέβει ο φαγάς! Ψάρια για ψάρια δεν αφήνει. Κι όταν δε βρει ψάρια, αφανίζει τα χταπόδια και τα καβούρια. Διακόσια δόντια έχει. Κι όλα πρέπει να δουλέψουν. Πάλι καλά που γεννάει ένα παιδί. Αλλιώς τα ψάρια θα τα βλέπαμε μόνο στο ζωολογικό μουσείο.

Θ. Ποταμιάνος, Εδώ βυθός (διασκευή)

Εργασίες

1. Δώστε ένα τίτλο σε κάθε παράγραφο του κειμένου.

1.
2.
3.
4.
5.

2. Σωστό (Σ) - Λάθος (Λ).

☞ Το δελφίνι είναι φιλικό με τους ανθρώπους.	[]
☞ Είναι ζώο μελαγχολικό και υπερβολικά ήρεμο.	[]
☞ Το δελφίνι έχει ονομαστεί και «θεός της θάλασσας».	[]
☞ Οι ψαράδες αγαπούν και καμαρώνουν τα δελφίνια.	[]
☞ Το δελφίνι έχει 200 δόντια και τρέφεται με ψάρια, χταπόδια και καβούρια.	[]
☞ Γεννάει πολλά μικρά, γι' αυτό και πολλαπλασιάζεται πολύ γρήγορα.	[]

3. Να βρεις μέσα στο κείμενο επίθετα ή μετοχές που λειτουργούν ως επίθετα καθώς και τα ουσιαστικά που προσδιορίζουν.

Επίθετα:

.....

.....

.....

.....

Μετοχές:

.....

4. Να συμπληρώσεις τις παρακάτω φράσεις με τις κατάλληλες αιτιολογικές προτάσεις.

- ↪ Το δελφίνι θα μπορούσε να ονομαστεί και «άλογο της θάλασσας», επειδή
- ↪ Οι θαλασσινοί αγαπούν τα δελφίνια, γιατί
- ↪ Οι ψαράδες αντιπαθούν τα δελφίνια, επειδή

5. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τον σωστό τύπο των επιθέτων που δίνονται στις παρενθέσεις.

- ↪ Έχει ένα μικρό σκυλάκι με (κανελής) τρίχωμα και μάτια (χρυσ αφής) που σε κοιτάζουν όλο πονηριά.
- ↪ Στον πάτο του (μενεξεδής) κουτιού βρήκε τις (θαλασσής) κορδέλες της και τη (βυσσινής) ζακέτα που της είχε γλέξει η γιαγιά της.
- ↪ Μεταξύ των (καφετής) καναπέδων τοποθέτησε ένα τραπεζάκι με μια όμορφη λάμπα πάνω του.
- ↪ Τα φύλλα αυτού του δέντρου είναι (πλάτυς) και (τραχύς) στην αφή.
- ↪ Είναι και οι δυο τους τόσο (παχύς), που ο γιατρός τους συνέστησε να αρχίσουν αμέσως δίαιτα.